

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جرعه‌ای از جام

عرفان

محمد فنائی اشکوری

سرشناسه: فنائی اشکوری، محمد، ۱۳۴۰- | Fana'i Eshkevari, Mohammad
عنوان و نام پدیدآور: جرعه‌ای از جام عرفان/ محمد فنائی اشکوری؛ ویراستار علیرضا تاجیک.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۲۲۰ ص. | شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۳۱-۵۷-۹
وضعیت فهرست نویسی: فیپا | یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۰۹ - ۲۲۰.
موضوع: عرفان | Mysticism | تصوف | Sufism | عارفان | Mystics
شناسه افزوده: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران
شناسه افزوده: Muassasah-i Pizhūhishī-i Hikmat va Falsafah-i Irān
رده‌بندی کنگره: BP۲۸۶ | رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۸۳ | شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۰۷۴۴۱

جرعه‌ای از جام عرفان

محمد فنائی اشکوری

ویراستار: علیرضا تاجیک

صفحه‌آرا: معصومه قاسمی | طراح جلد: سعید صحابی

چاپ اول: ۱۴۰۳ | تیراژ: ۵۰۰ نسخه | قیمت: ۲۰۰ هزار تومان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه بوستان کتاب

ناشر: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

نشانی: تهران، خیابان نوفل لوشاتو، خیابان شهید آراکلیان، پلاک ۴

تلفن: ۶۶۹۶۵۳۴۶، ۶۶۹۵۳۳۴۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۳۱-۵۷-۹ | ISBN: 978-622-6331-57-9

www.irip.ac.ir

حَقّ چاپ و نشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۷	یادداشت نویسنده .....
۱۱	دیباچه .....
۱۲	عرفان و تجربه عرفانی .....
۱۷	واقع‌نمایی تجربه عرفانی .....
۲۹	عرفان اسلامی .....
۳۴	علوم عرفانی .....
۳۵	علم عرفان نظری .....
۴۵	علم عرفان عملی .....
۵۷	ادبیات عرفانی .....
۶۱	برخی دیدگاه‌ها درباره عرفان .....
۷۳	تفاوت عرفان با معنویت سکولار .....
۷۹	رفع برخی ابهام‌ها درباره عرفان .....
۱۰۶	آسیب‌شناسی عرفان و تصوف .....
۱۰۷	عقل‌ستیزی .....
۱۱۰	شریعت‌گریزی .....
۱۱۲	تأویل‌های بی‌ضابطه .....

۱۱۷	احادیث عرفانی
۱۱۸	استناد به منابع نامعتبر
۱۲۰	تقدیس امور نامقدس
۱۲۰	قصهٔ مرید و مرادی
۱۲۳	طامات و کرامات
۱۲۷	غلو
۱۲۸	علائم مشخصه
۱۳۱	خرافات
۱۳۳	عزالت و ریاضت و دنیاگریزی
۱۳۹	ضرورت اصلاح تصوف
۱۴۱	لزوم عرضهٔ مناسب عرفان
۱۴۵	مقامات العارفین
۱۴۸	ضرورت سطح‌بندی در عرفان‌ورزی
۱۵۳	برکات و حسنات عرفان
۱۵۷	مهربان خدایا!
۱۵۷	ضمیمهٔ ۱: عرفان اسلامی و رسالت حوزهٔ علمیه
۱۸۵	ضمیمهٔ ۲: گفت‌وگو در باب نقد عرفان و تصوف
۲۰۹	منابع

یادداشت نویسنده

در این مختصر کوشیده‌ام به زبانی قابل فهم برای مخاطب امروزی، از عرفان اسلامی و مهم‌ترین عناصر و ابعاد آن تصویری گویا عرضه کنم: مباحثی از فلسفه عرفان، عرفان نظری، عرفان عملی، ادبیات عرفانی، دیدگاه‌های گوناگون درباره عرفان، آسیب‌شناسی عرفان و تصوف، و ضرورت اصلاح و عرضه روزآمد عرفان اسلامی.

کتاب همچنین حاوی دو گفت‌وگو در باب عرفان است که پیش از این در دو نشریه منتشر شده‌اند. گفت‌وگوی نخست درباره جایگاه عرفان اسلامی در نظام آموزشی حوزه علمیه است، و گفت‌وگوی دوم به مباحث ناظر به نقد عرفان و تصوف می‌پردازد و بر اهمیت و تأثیر عرفان اسلامی به‌ویژه عرفان جلال‌الدین مولوی در جهان معاصر تمرکز دارد.

از عزیزانی که در سامان یافتن این اثر از لطفشان برخوردار بوده‌ام سپاسگذاری کنم: از جناب حجت الاسلام و المسلمین استاد علی امینی نژاد که متن را مطالعه فرموده و نکات ارزشمندی را یادآوری کردند، از جناب آقای علیرضا تاجیک که با دقت و باریک بینی متن را ویرایش کردند، و از دست‌اندرکاران مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران به‌ویژه جناب آقای نوید عابدینی مدیر چاپ و انتشارات مؤسسه که زحمت انتشار اثر را متقبل شدند. از حضرت باری تعالی برای همه این گرامیان توفیق و شادکامی خواستارم.

محمد فنائی اشکوری

فروردین ۱۴۰۳ هجری شمسی

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا؛^①

به یقین نیکان از جامی می نوشند که با عطری خوش آمیخته است.

****

جرعه‌ای بر ریختی زان خفیه جام	بر زمین خاک من کأس الکرام
هست بر زلف و رخ از جرعه‌ش نشان	خاک را شاهان همی لیسند از آن
جرعهٔ حسنست اندر خاک گش	که به صد دل روز و شب می بوسیش
جرعه خاک آمیز چون مجنون کند	مرتوراتا صاف او خود چون کند!
جرعه‌ای که ریخت ساقی الست	بر سر این شوره خاک زبردست
جوش کرد این خاک و مازین جوششیم	جرعه‌ای دیگر که بس بی کوششیم

مثنوی معنوی

